УДК 316.774:372.8

ІНФОМЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-ПРИРОДНИЧНИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Наталя Махровська
Ганна Погромська

У сучасних умовах розбудови національної освіти та впровадження реформи Нової української школи загострюється проблема відповідності педагогічних працівників оновленим умовам. Для вирішення цієї проблеми потрібен безперервний розвиток та саморозвиток фахівці упродовж всього життя. Ця проблема в першу чергу стосується підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Завданням професійної акмеологічної освіти має бути пошук шляхів розвитку професійної компетентності педагогів.

Теперішній світ є світом технологій та інформації. Обсяги інформації у мережі зростають значними темпами у геометричній прогресії. Орієнтуватися у такому потоці інформації складно навіть дорослій людині з розвиненим критичним мисленням. Тому ЮНЕСКО визнала інфомедійну освіту пріоритетним напрямом розвитку освіти XXI століття.

Питання інфомедійної грамотності на Україні знаходяться на початковому етапі становлення, а цифровізація освіти висуває нові вимоги до методичних та організаційних аспектів використання в навчанні інформаційно-цифрових технологій.

Інформатизація і комп’ютеризація вимагають від людей нових навичок, нових знань, нового мислення, покликаних забезпечити адаптацію до умов і реалій комп’ютеризованого суспільства, гарантувати їм гідне місце у такому суспільстві. Отже, інформатизація впливає на спосіб і якість життя всіх членів суспільства як на індивідуальному, так і на організаційному рівні, на робочому місці та побуті. Добре це чи погано, проте інформатизація є силою, яка не просто трансформує життя цілих спільнот, але й сприяє перебудові самого контенту відносин між людьми [2]. Тому не дивно, що поряд з терміном «медійна грамотність» все ширше застосування набуває термін «інформаційна грамотність». Справа в тому, що потужність

сучасної інформаційної техніки і технології може бути використана для маніпулювання свідомістю і поведінкою людини. У зв'язку з цим глобальним завданням для освітянської спільноти є – підготувати підростаюче покоління до нових умов життя і професійної діяльності у високоавтоматизованому інформаційному середовищі, навчити ефективно використовувати його можливості і захищатися від негативних впливів [1].

Звертаємо увагу, що підвищення медійної та інформаційної грамотності учнів неможливе без підвищення медійної та інформаційної грамотності педагогів. Орієнтація на педагогіві є ключовою стратегією, що забезпечує багатократне підвищення ефективності: від інформаційно грамотних педагогів до учнів і далі суспільства в цілому. Навчання медійній та інформаційній грамотності, як зазначається в Програмі ЮНЕСКО, стане відгуком педагогів, по-перше, на їх покликання виховувати інформованих і думаючих громадян, і, по-друге, на ті зміни, що відбуваються сьогодні у загальноосвітніх закладах.

Якісне навчання предметів природничо-математичного циклу наразі неможливо уявити без застосування сучасних ІКТ. Актуальним є пошук психолого-педагогічних засобів формування та розвитку інформаційно-цифрової компетентності в умовах післядипломної освіти вчителів. Однією з найбільш перспективних технології в цьому напрямку може розглядатися професійна взаємодія педагогів в режимах онлайн та офлайн, що забезпечує розвиток інформаційно-цифрової компетентності, інфомедійної грамотності, підвищення мотивації вчителів до пізнання та використання дидактичних властивостей інформаційно-цифрових технологій та підтримує ідею безперервної освіти [3].

Отже, у процесі саморозвитку педагога необхідно звертати увагу на формування інфомедійної грамотності. Затребуваним на часі є набуття навичок критичного сприйняття інформації та усвідомлення ними цінності високоякісної інформації в контексті шкільної освіти. Інфомедійно освічений педагог акцентується на ролі медіаосвіти та її інтеграції в освітній процес, розвиває критичне та алгоритмічне мислення.

Ключовим під час уроків з природничо-математичних дисциплін стає робота з інформацією (текстовою, візуальною,

медійною): вміння аналізувати, порівнювати, розрізняти та перевіряти умову/ закон/ явище/ факти та знаходити фейки з додаткових інформаційних джерел. Актуальним для сучасних учнів є вміти розв'язувати задачі практичного спрямування, наближені до життєвих ситуацій, тобто компетентнісних задач.

Як відомо, найбільше маніпуляцій та фейків пов'язано зі статистичною інформацією різного характеру та обізнаності населення під час її інтерпретації. Цей факт було зафіксовано і під час останнього моніторингового дослідження PISA-2018, де під час зчитування інформації з діаграми значна кількість учнів припустилася помилки в її тлумаченні.

Прикладом формування інфомедійної грамотності на уроці математики може бути тема «Основи математичної статистики: діаграми та графіки».

Метою вивчення цієї теми є:

- Систематизувати знання про математичну статистику як розділ математики та аналітичні і статистичні дані.
- Ознайомити зі способами подання статистичних даних; розвивати вміння будувати частотні таблиці, полігон частот, гістограми, діаграми.
- Формувати вміння зображення й аналізу кількісної інформації, представленої у різних формах (таблиці, діаграми, графіки реальних залежностей).
- Розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення, розумову діяльність, уміння робити порівняльний аналіз та систематизувати матеріал, спонукати до пізнавальної діяльності.
- Формувати навички критичного аналізу отриманих результати, використовуючи математичні методи (арифметичний, метод підбору, обернений розв'язок).

З інфомедійної грамотності формується:

- Вміння аналітично та графічно інтерпретувати та представляти вхідну та вихідну інформацію.
- Вміння систематизувати інформацію, висувати гіпотези та оцінювати альтернативи.
- Вміння відрізняти факти від думок та суджень.

В результаті вивчення теми набуваються такі компетентності:

- Критичне мислення.
- Цифрова безпека.

- Візуальна грамотність.
- Інформаційна грамотність.

Завдання та активності, запропоновані вчителем, слід спрямувати на критичний аналіз отриманих результатів з точки зору математики та статистики. Наприклад, доцільно пропонувати *завдання*, пов'язані з пошуком інформації в мережі, *звертаючи* увагу на формулювання запиту та його уточнення і *ставлячи* додаткове питання: "На що варто звернути увагу, коли ми беремо інформацію з Інтернет?". Слід обов'язково звертати увагу на академічну доброчесність при використанні завдань або додаткових відомостей (автор, джерело).

Коли ми отримаємо результати розв'язку задачі, слід звертати увагу учнів на те, що завдання, які пропонуються на уроці, мають бути коректними та відповідати дійсності.

У сучасному світі важливим є вміння аналізувати фото, символи, постери, інфографіку та інші візуальні ряди щоб на їх основі робити власні правильні висновки.

Таким чином, у ході заняття учні будуть мати змогу навчитися аналізувати візуальну інформацію, представлену у вигляді діаграм та графіків. Співставляти факти та судження стосовно інтерпретації отриманих результатів розв'язків задач.

Отже, у процесі професійного саморозвитку сучасного педагога необхідним компонентом є інфомедійна грамотність та опанування нових технік та технологій із застосуванням ІКТ, а також організація й управління процесом розвитку інфомедійної грамотності здобувачів освіти. Наведений приклад демонструє можливий варіант впровадження елементів інфомедійної грамотності у освітній процес вчителя-природничника за умови самовдосконалення, розвитку та підвищення його рівня інформаційно-цифрової компетентності.

Список використаних джерел

1. Коропатник М. Нові українська школа: Чи потрібна педагогім та учням інформаційно-комунікаційна компетентність? / М. Коропатник // Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». – Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. – 494 с. – С. 22.

2. Новикова А. А. Медиаобразование в США: проблемы и

тенденции /А. А. Новикова //Педагогика. – 2000. – № 3. – С. 58–68.

3. Подліняєва О. О. Цифрові медіа у професійній діяльності педагога / О. О. Подліняєва // Інформаційно-цифрова компетентність педагога: теорія і практика: зб. наук. пр. – 2017. – Вип .1. – С.72–85. – С. 83.

Махровська Наталя Анатоліївна, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Погромська Ганна Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти